

АСТЕЯ

Периодично издание на Дирекцията на Природен парк "Странджа"
Малко Търново, број 1, май 2008 (година XII, број XXVIII)

РОДЕНА ОТ УСМИВКА

Когато Бог решил да сътвори Странджа, не изрекъл нито дума - само се усмихнал. И от тази божествена усмивка тя се родила. Същата я в себе си Странджанската земя и я запазила во веки веков. Затова и днес тя продължава да прилива на усмивка - съдържана, загадъчна, неуспяла от скромност да се излезе в щедър, весел смях. Откъдето и да я погледнеш, обградната в меки, вълнообразни, нежни контури, тя плува, струва ти се, в безкрай...

ЗЕЛЕНИКАТА – КРАСОТА ПРЕЗ ВЕКОВЕТЕ

Когато пролетта е в разгара си, зелениката разцъфва в цялото си великолепие. Огромните ѹ виолетови цветове придават на планината неповторимо излъчване и препращат към отдавна отминали времена от живота на Земята.

Зелениката е стар заселник в Странджа. Тук липсва характерното за кватернерна Европа заледяване – в своето палеонтологично минало планината запазва климата си топъл и относително влажен. Влияние оказва близостта на трите морета – Черно, Мраморно и Егейско. Сред заоблените била, характерните дълбоки долове и големи речни долини, са капилярите и артериите на живителната влага, постъпваща всеки ден с бризовата циркулация от морското крайбрежие към вътрешна Странджа. Така съобществата, широко разпространени в Европа преди няколко милиона години, се съхраняват, и днес имат тук своя единствен дом на континента. По времето на топлия и влажен терциерен климат зелениката е била разпространена на север дори до скандинавския полуостров – днешна Швеция. Понастоящем се е запазила единствено в Странджа и Кавказката област, а по Атлантическото крайбрежие на Иберийския полуостров и на Канарските острови се е видоизменила до друг подвид.

Странджанска зеленика (*Rhododendron ponticum*) е от род Рододендрон – в България от него се среща само още един

вид – миртолистна зеленика (*Rhododendron myrtifolium*). Зелениката е вечнозелен храст от семейството на пирена – нейни роднини са още калуната, боровинките, мечото грозде, а също и ягодовото дърво (кумарка), насърто открыто в Странджа. Тя цъфти през месец май, а упойващият ѹ аромат се носи из цялата гора. Растението обаче е опасно – медът, събран от цветовете ѹ, съдържа веществото андромедотоксин, което в по-големи количества може да бъде отровно – ефикасна защита през хилядолетията.

Като сеноколюбиво и влаголюбиво растение, зелениката не понася засушаване и пряка слънчева светлина. Пренесена дори на метри извън сенчестите убежища на доловете с букови дървета, залинява и загива.

Понтийският рододендрон (другото име на зелениката) е вписан в Червената книга на България и е вид, защитен от Закона за биологичното разнообразие.

В Европа рододендронът е познат предимно като декоративно растение – единствено в Странджа е естествено разпространен. Тук, заедно с дървесните видове и други вечнозелени храсти, формира уникални растителни съобщества – странджанските гори с вечнозелен подлес.

ТЕМА НА БРОЯ:
**ФЕСТИВАЛ НА ЗЕЛЕНИКАТА –
КАКВО СЕ СЛУЧИ ПРЕЗ ГОДИНТИТЕ**

ПЕТРОВА НИВА

"Делото е свято, проклети ще бъдете, ако не продължите борбата!"

Георги Кондолов

Местността Петрова нива е обект от национално значение. Намира се в близост до с. Стоилово и на 32 км от Малко Търново.

През 1903 г. на това място Вътрешната македоно-одринска революционна организация взима решение за обявяване на Преображенското въстание, в подкрепа на избухналото в Македония Илинденско въстание. Конгресът избира и главно ръководно боево тяло на въстанието в състав: Михаил Герджиков, Лазар Маджаров и кап. Стамат Икономов, с началник на всички въоръжени сили Георги Кондолов. Странджа е разделена на 12 бойни участъка.

Въстанието избухва на 18 срещу 19 август. Без никакъв шанс за успех срещу съмнителното превъзходство на противника и в непосредствена близост до столицата на османската империя, странджанци се жертват, за да подпомогнат въстаналите в Македония събрата и покажат на света непримиримостта си към робството.

За няколко дни Странджа е освободена. Цели 26 дни трае епичната борба на няколко хиляди зле въоръжени въстаници срещу 40-хиляндната редовна турска армия и безчислен башибоузук. Заревото на пожарите надвисва над планината – изгорени са над 60 села, хиляди старци, жени и деца са избити или отвлечени. Три четвърти от населението напуска родния край и намира спасение в свободната българска земя.

Издигнатият в местността монумент е възвала на подвига на българите по време на Илинденско-Преображенското въстание през 1903 г. и на борбите им за свобода. Тържественото откриване на мемориала става на 16 август 1958 г. и на него присъстват живи Преображенци от Малко Търново.

Уредена е музейна експозиция, а по повод 100-годишнината от избухването на въстанието, е построен параклис-костница "Св. Петка".

Мемориалният комплекс, заедно с Историческия музей в М. Търново, е под № 7 в списъка на 100-те национални туристически обекти.

Тук се намира и едно от най-живописните погледни места в Странджа.

ЗАЩИТЕНА МЕСТНОСТ "МАРИНА РЕКА" (47 ха)

В началото на 1933 г. се създава първият български резерват "Горна Еленица-Силкосия". В територията му е включена и м. Марина река. По-късно м. Горна Еленица отпада от площта на резервата. През 70-те години на XX век върху най-представителната ѝ част се обявява защитената местност "Марина река". Днес тя е най-посещаваната при специализирани ботанически турове в Странджа, тъй като избягвайки забраните на строгия резерватен режим, в тази "класна стая на открито", в рамките само на тридесетина минути могат да се опознаят всички емблематични видове от колхидската терциерна флора. Бродейки из гъсталациите на надвисналите зеленици, спиратки срещу единственото тисово дърво, заобиколени от вечнозелените храсти на лавровишината и джела, ще се потопите в изгубеното царство на реликтните растения.

ТУРИСТИЧЕСКИ МАРШРУТ В СВЕТА НА ТЕРЦИЕРНА ЕВРОПА

Продължителност – около 1 час

Маршрутът започва от главния път М. Търново – Царево, на около 3.5 км от с. Българи, в посока Царево. Навлиза по горски път в разредена дъбова гора, след около 100 м преваля билото и започва да се спуска на юг. Вдясно се виждат първите тъмнозелени гъсталаци от зеленици. Сред смесена дъбово-букова гора достига дълбоката влажна долина на Марина река.

Маршрутът дава възможност на една сравнително малка площ да се наблюдават почти всички вечнозелени колхидски храсти и терциерни реликти, разпространени преди няколко милиона години в почти цяла Европа и оцелели единствено в Странджа след последните заледявания.

Почти цялата територия на Марина река представлява компактно убежище за реликтни видове и съобщества от минали геологични времена, поради което защитената местност предоставя изключителната за Европейския съюз възможност за досег до гживия" терциерен музей на Континента. Много от реликтните видове са основни образуватели на съобществата, напр. източните бук и горун, зеленика (*Rhododendron ponticum*), странджанско бяло дърво (*Daphne ponticum*), чашковидна зърниковка (*Hypericum calycinum*), калуна (*Calluna vulgaris*) и лопох (*Trachystemon orientalis*); а други са сред видовете с най-голямо консервационно значение – странджанска странджанска дъб - лъжник (*Quercus hartwissiana*), колхидски джел (*Ilex colchica*), пухесто горянче (*Epimedium pubigerum*), тамянка (*Cistus salviifolius*), качулата какула (*Salvia forskahlei*), лавровишка (*Laurocerasus officinalis*), тис (*Taxus baccata*) и др.

ЗА СТРАНДЖАНЦИ И БИЛКИТЕ

*Текст и снимки: Полина Кирева
докторант в Университета на гр. Берн, Швейцария*

За пръв път посетих Странджа още като тийнейджър и останах омъясана... Като на всички градски деца, живеещи в София, тя ми се струваше толкова далечна и името ѝ беше просто едно от имената на планините в България, които трябваше да научим в часовете по география.

Първата ми среща със Странджа запечата в мен усещането за дълбоко спокойствие и възхита от необятното вълнисто зелено море, разстилащо се благо навред, изпълнено с древни дъбове и буки. Едно тайнствено вълнение сякаш си попаднал в друга епоха. Оттогава колкото повече съм била по нейните вековни земи и съм вдишвала свежия въздух, насытен с пъстри аромати, толкова повече се е засилвало чувството ми на радост и свързаност със Странджа.

Затова, когато след години имах възможността да избирам сама темата на бъдещата ми докторантура, без особено колебание реших да избера Странджа за място на провеждане на теренните проучвания. Избрах темата за лечебните растения, тъй като те представляват онази част от природата, която е свързана с оздравяването и оцеляването на човека. За мен беше важно по този начин да се опитам да установя и опиша връзката на хората, живеещи из тази мека планина, със заобикалящата ги природа. И така от 2005 г. насам обикалям често от село на село и разпитвам когото намеря и има време за мен, какво знае за билките, кои за какво точно ползва, какво си спомня от собствените си родители, баби и дядовци за билките и дърветата, в кои песни и предания се разказва за отношението на човека към гората, някое дърво или билка.

Това, което със сигурност съм установила до момента е, че въпреки колебанието на повечето хора, с които съм говорила, в собственото си познание, всъщност почти всички знаят все още толкова много билки и как да ги прилагат за различни болежки, а могат и да си спомнят поне една-две песни, в които се пее за майчинската връзка на гората с човека или любовна песен, където се споменава име на дърво или цвете.

Не се считат за билки, защото повечето, които са били известни като такива, вече не са между живите, но берат и ползват за собствена употреба през годината между 30 и 50 различни растения, било то като билки или като подправки. Много от тях си ги имат посадени в градината, за хубост и за всеки случай – когато потрябват.

Независимо от пликовете със скъпи лекарства, които имат в къщите си, се оказва че странджанци вярват и разчитат много повече на някое биле да ги избави от болест, както и на общоукрепващия чай, който си варят и пият ежедневно по своя си рецепт. Дори тези, които са живели по-голямата част от живота си в града и после са се върнали на село са жадни да опознают и научат от вестници или книги за различните растения, и тяхната лечебна сила като билки.

Странджанският фолклор е богат извор на примери за уважението и преклонението на странджанския човек към майката природа, за очакването му тя да го приюти, нахрани или спаси живота му в труден час, както и да споделя радостите му. В празничен ден тя винаги символично присъства като китка, с която да накичи любим човек или икона. Съвременният странджанец пази и съхранява, скромно и

понякога неосъзнато, своеобразните етични принципи на отношение и взаимодействие с природата, които е наследил през вековете от своите прародители. Повечето му наследници, които днес живеят в града с ускорена крачка, ръка за ръка с градските проблеми на цивилизацията, забравят за смисъла и стойността на зелената гора, плодородната земя и песента, която ги възхвалява. Дано намерят време да посетят своите баби и дядовци в Странджа и успеят някак си да "прихванат" от тях традиционната странджанска любов към природата, и нека не я опушат дори в своето забързано ежедневие.

За контакт: upolina@gmail.com

Моля, който желае да допринесе за проучването и събирането на различни имена, употреби и песни за билки, други растения и дървета, да пише до адреса на "Аステя" в гр. Малко Търново.

ЛЮБОПИТНА ИНФОРМАЦИЯ: БИЛКИ ИЗПОЛЗВАНИ ОТ ТРАКИТЕ

МАЩЕРКА (*Cunila thymoides*), БРЪШЛЯН, КОПЪР, БЯЛА ТОПОЛА, МАКОВО СЕМЕ

"Между сладките билки има и смъртоносни, като тези, които растат около рудниците на Тракия. Те са ефирни и доста приятни на вкус и причиняват лека смърт, подобна на сън." (Теофраст)

В Тракия има и една, тъй да се каже много мощна билка, бузальк – бяла трева (*Andropogon ischaemum*). Тя се влачи по земята подобно на просото със своите остри и мъхести листа. Спира кръвоизливиянията, когато е прободена вената, а според някои, дори когато тя е разрязана по-дълбоко.

Коренът на противоглистната папрат (*Aspidium filix mas*), който има кисел вкус с някаква сладка жилка, съдейства да се изхвърли плоската тенция. Траките, според древните автори, не са имали тенции.

Траките, които живеят около реката Стримон (дн. Струма), угояват конете си с листата на водния кестен (*Trapa natans L.*), а те самите използват ядките му, за да правят от тях хляб, който е твърде сладък и затяга стомаха.

МАГИЧЕСКИ ОБРЕД, ИЗВЪРШВАН ОТ ОРФЕЙ,

за да смили Артемида Превратна и да приспи дракона

Орфей натрупва клада от стебла на хвойна, сух кедър, бодлив трън и плачеща (черна) топола върху тристъпна яма.

Смесва син камък с кръвта (от трите жертвопринесени кученца) и със сока на дрян и на дюля, прибавя див минзухар и листа от перест живовляк, волски език и червени коренища. С тази смеска Орфей напълва утробите на кученцата и ги слага на кладата върху тристъпната яма.

Целта на Орфей е чрез описаната магическа обредност да извика Съня, който да приспи дракона.

Редакцията на АСТЕЯ любезно благодари на проф. Валерия Фол за предоставената информация

ПЪРВО ИЗДАНИЕ

9 – 10 МАЙ 2003
с. Кости - Малко Търново – с. Стоилово
– с. Бършлян

9 май - Фолклорна програма на самодейни състави от Бургас, Малко Търново, Царево, Ахтопол, Граматиково, Бродилово, Бършлян и Кости. Откриване на етнографска изложба в читалището в с. Кости.

Мини-туристическата борса "Странджа – вашата различна ваканция", с представяне на произведени местни продукти и ръкоделия.

Пешеходни маршрути в околностите на Кости, с различна степен на трудност: **Лек:** Кости - параклис "Св. Илия" – 12-те вековни дъбълъжници /30 мин. в едната посока/; **Среден:** Кости – м. Крейнеро – параклис "Св. Богородица" /около 40 мин. в едната посока/; **Труден:** Кости – м. Крейнеро – параклис "Св. Богородица" - Големият бук, най-старото буково дърво в Странджа на 800 г. /2 часа в едната посока/ цъфнала зеленика с пирен и 800-годишен бук.

Село Българи – кратка беседа за нестинарството, посещение на конака на нестинарите и параклисите "Св. Костадин" и "Св. Елена".

Село Граматиково – разглеждане на горската сбирка, работилница за странджански тъкани, изложба на мартеници, изработени от ученици от цяла Бургаска област в конкурс, обявен от ДПП "Странджа".

10 май

Малко Търново - посещение на музен комплекс "Странджа", православната и католическа църви, тракийските куполни гробници в м. Пропада.

Село Стоилово -представяне на нов туристически продукт "Магарешко сафари"; кошничарска работилница; дегустация на хляб в подница.

Архитектурен резерват с. Бършлян – църквата и килийното училище, етнографска сбирка, стара странджанска къща.

ВТОРО ИЗДАНИЕ

22 – 23 МАЙ 2004
Малко Търново – с. Варвара - с.
Бродилово

Вторият Фестивал бе съфинансиран от Американската агенция за развитие, по проект, защитен от доброволец към Корпус на мира на САЩ в България – Тайлър Фокс.

22 май - Фолклорна програма на самодейни състави от Малко Търново, Граматиково, Бършлян и

Звездец.

Мини-туристическата борса "Странджа – вашата различна ваканция" - представяне на произведени местни продукти и ръкоделия, както и на новите печатни издания на ДПП "Странджа" - брошура "Селища в Странджа" и каталог "Къде да отседнем" с местата за настаняване.

Посещение на тракийско скално светилище в м. Каменска бърчина и на параклис върху пещера "Св. Троица", в землището на с. Граматиково.

Село Варвара – вечерна разходка край брега с лиговите скали.

23 май – с. Бродилово – представяне на нов туристически продукт – разходка с каручка, възстановка на обряда "Еньовото буле" и на магически практики срещу "уграма" и "уплаха", дегустация на домашни баници.

ТРЕТО ИЗДАНИЕ

28 – 29 МАЙ 2005
Ахтопол – защищена местност "Устие на р. Велека" – параклис "Св. Богородица" край с. Българи – с. Граматиково – м. Голямата аязма

Третият фестивал премина под знака на 10-годишнината от обявяването на Природен парк "Странджа".

28 май – Празничен концерт с участието на съставите от територията на Парка и турски фолклорен състав от гр. Бабаески.

Мини-туристическа борса "Странджа – вашата различна ваканция".

Защитена местност "Устие на р. Велека" - разходка с лодка по р. Велека до м.

Царско кладенче и обратно. Посещение на един от най-големите параклиси в Странджа – "Св. Богородица". Разходка из село Кондолово, отпътуване за с. Граматиково.

29 май – Представяне на поклоннически маршрут до м. Голямата аязма – възстановяване на нестинарското шествие на петте нестинарски села /Кости, Българи, Сливарово, Граматиково, Кондолово/ до тази местност.

ЧЕТВЪРТО ИЗДАНИЕ

13 – 14 МАЙ 2006
Село Сливарово – Бършлян – Р Турция

13 май - празнична литургия в сливаровската църква "Св. Пантелеймон".

Откриване на нов туристически маршрут "Кладара", с дължина около 3 км.

Песни за Странджа – празнично надпяване и надсвиране.

14 май - Отпътуване за Р Турция. Пещера "Дупница" – единствената електрифицирана и пригодена за туристически посещения в Странджа. Среща на хората от двете страни на границата. Отпътуване в посока гр. Демиркьой - в "Царството на зелениката". Почивка. Панорамни гледки.

Град Къркларели /Лозенград/ - посещение на историческия музей. Кратка туристическа разходка из града и забележителностите му.

ПЕТО ИЗДАНИЕ

12 – 13 МАЙ 2007
Кондолово – М. Търново

12 май - Туристическа обиколка на село Кондолово.

Представяне на маршрута "В търсene на Златното руно" - едно от малкото кътчета на България, съхранили от дълбока древност богатствата на колхицката растителност – зеленика, лавровишина, странджанска боровинка и т.н..

Водосвет и курбан при параклис "Св. Петка" – най-големият параклис в Странджа.

Празнично веселие – фолклорни изпълнения, хора, игри
Нощувка – в палатков лагер.

13 май - Малко Търново

Откриване на посетителски – информационен център на ДПП "Странджа".

Отпътуване за барата край с. Стоилово.

Представяне на най-новия маршрут в Парка –
"Странджанска горска пътека".

КОНЦЕПЦИЯ ЗА РАЗВИТИЕ НА РЕГИОНАЛНА МАРКА ЗА ПП “СТРАНДЖА”

Каква е ползата от създаване и развитие на Регионална марка?

Автор: доц. Мариана Асенова

Ползите от въвеждане на регионална марка могат да се определят за няколко различни групи:

ПОЛЗИ ЗА ПОТРЕБИТЕЛИТЕ/ТУРИСТИТЕ:

1. Повишаване на доверието и намаляване несигурността и риска, защото потребителите вярват, че няма да бъдат подведени.
2. Пести им време и усилия.
3. Улеснява избора им.
4. Чувстват се свързани с мястото, което им се доставя психологически комфорт.
5. Съвпада с техните нужди и желания.
6. Носи им очаквани ползи и добавена стойност.
7. Създава чувство на удовлетворение – поради съпричастността към здравословно хранене е здравословен начин на живот, добра хигиена, използването на естествени материали, малка употреба на химикали, зони за непушачи и др.
8. Продуктите и услугите, които са екологосъобразни обикновено се схващат като такива с по-високо качество.

ПОЛЗИ ЗА МАРКЕТИНГА

1. Осигурява стратегически фокус на маркетинговата дейност.
2. Подпомага единен и общ подход при маркетинга на дестинацията.
3. Създава ясно, оценявано и устойчиво разграничение в умовете на потребителите.
4. Задава рамката на процеса на вземане на решение за създаване на сила и последователно изграждана идентичност, като се избяга противоречив и изменящ се дизайн, послания и образи.
5. Носи по-висока възвръщаемост на инвестираното в маркетинга и рекламата.
6. Осигурява чадър за маркетинга на дестинацията като цяло и на отделните дейности, като им предоставя сходни последователни и неустоими послания.

ПОЛЗИ ЗА ДЕСТИНАЦИЯТА КАТО ЦЯЛО

1. Създава общ фокус, който подпомага публичния, частния и неправителствения сектор, които разчитат на образа на дестинацията и на нейната атрактивност.
2. Носи нараснalo уважение, разпознаване, лоялност и известност/слава.
3. Коригира остарели, неточни и небалансиранi възприятия.
4. Повишава доходите на заинтересованите страни, расте печалба-

та и събираната туристическа такса.

5. Повишава способността на дестинацията да привлече, наема и задържа талантливи хора.
6. Увеличава чувството за гражданска гордост и поддръжка.
7. Увеличава възможностите на заинтересованите да привлекат по-голям пазарен дял, а не да разчитат на игра с цените, за привличане на по-голям дял от вече съществуващи.
8. Това е начин да се демонстрира високо качество на продуктите и услугите и съобразяване на дейността с опазването на околната среда

9. Чрез въвеждането на екологични стандарти, се гарантира по-висока ефективност на дейността, което се отразява в пестене на средства и увеличаване на приходите

10. Използване на общо лого и поместване в каталоги и брошури
11. Попадане във фокуса на медийни събития, реклами кампании и други ПР мерки, които водят до подобряване на имиджа

Рискове: Независимо от посочените по-горе потенциални ползи, използването на марка с екологична насоченост, не означава, че предприетите действия автоматично ще доведат до очакваните положителни резултати. Световната практиката, и особено европейската показват, че при въвеждането на марка са налице редица рискове, които могат да демотивират от последователно налагане на марката на пазара. Тези рискове се свеждат до следните:

1. Непостигане на очакването за повишаване на оборота на обектите – като брой туристи и реализирани нощувки от една страна и като приходи от друга;
2. Недостигане до намаляване на вътрешните разходи за функционирането на обекта, очаквано след въвеждане на пестящи вода и енергия технологии;
3. Недостигане до намаляване на външните разходи за маркетинговата дейност на обектите.

Обхват на регионалната марка – географски район и обхват на продукти и услуги

Ясното определяне на границите на географския район, за който се разработва регионална марка, е задължително за целите на управлението, планирането и маркетинга. Независимо, че ПП “Странджа” има точно определени граници, успешното управление на марката не би могло да се осъществи без твърдия ангажимент на местните власти, като една от най-важните за успеха ѝ заинтересовани страни. От тази гледна точка е препоръчително, когато се обсъжда въпроса за марката, местните власти да бъдат привлечени и мотивирани да се включат и да работят за нейното популяризиране и налагане на пазара. Поради това, териториалният обхват на района е желателно да се разшири, като в него се включат изцяло общините Малко Търново и Царево.

По отношение на дейностите, спрямо които ще се прилага марката, тя може да обхваща продуктите и услугите на всички местни икономически дейности, независимо дали се потребяват на място или се изнасят извън района. Марката може да обслужва туристическата реклама и обозначаването на място, привличането на инвестиции, производителите и износители (извън района) на местни продукти – билки, мед, селскостопански продукти и други, ориентирани към природата дейности.

Имащите право да използват бранда трябва да се сертифицират и регистрират. Това означава, че за отделните икономически дейности или продуктови групи трябва предварително да се разработят критериите, покриването на които ще позволява придобиването на правото да се използва марката.

Определяне на общи принципи и критерии за присъждане на марката

Тъй като става въпрос за разработване на марка на природен парк, то основополагащи трябва да са всеизвестните принципи за устойчивост на развитието, които са:

- Икономическа жизнеспособност
- Местен просперитет
- Качество на наемния труд
- Социална справедливост
- Удовлетворение за посетителя
- Местен контрол
- Подобряване на благосъстоянието на местната общност
- Запазване на културно богатство
- Физическа цялост
- Запазване на биоразнообразие
- Ефективно използване на ресурсите
- Чиста околнна среда

Предложение за механизъм/правила за осъществяване на сертифициране и контрол

Сертифицирането е процес на доказване чрез документ, че даден продукт, услуга или организация покриват предварително определени стандарти. То е гаранция от страна на независима трета страна, че дейността на доставчиците на даден продукт или услуга покрива определените критерии за получаване на съответния сертификат. Чрез сертифицирането могат да се намалят негативните влияния върху околната среда – физически и социо-културни, съобразно желанието на всички заинтересовани от развитието на туризма страни, а сертификатът може да се използва за маркетингови цели в полза на онези обекти и фирми, които са покрили сертификационните стандарти.

ВТОРИ ЗЕЛЕН КОРИДОР В СТРАНДЖА

ще бъде изграден по проект на сдружение с нестопанска цел "Златна Странджа" - М. Търново. Проектът е с продължителност 5 месеца и се финансира от фондация ЕкоОбщност, по програма "Развитие на алтернативен туризъм чрез изграждане на туристически маршрути".

Изграждането на новия зелен коридор "Пътя на звездите" – с. Звездец – с. Бършлян, е възможност за разнообразяване престоя на туристите в Странджа. Началото на маршрута е в непосредствена близост до интересен археологически комплекс край с. Евренозово с долмен, датиран от XI в.пр.Хр., а краят му се свързва с вече изградения зелен коридор "Пътя на ясния месец" – с. Бършлян – с. Стоилово. Само на 14 km от трасето се намира и местността Петрова нива – неповторимо съчетание на културно-исторически обект с природни забележителности и едно от най-красивите погледни места в Странджа.

ВИСШИЯТ ЕКСПЕРТЕН ЕКОЛОГИЧЕН СЪВЕТ

ВРЪЩА ЗА ПРЕРАБОТВАНЕ

**екологичната оценка и оценката за съвместимост за:
"Изменение на Общия устройствен план на Община Царево"**

На 02.04.2008 г. в Министерство на околната среда и водите се проведе заседание на Междуведомствената комисия към МОСВ – специализиран състав на. Комисията разгледа Екологичната оценка на изменение на Общ устройствен план на община Царево. Като обособена част от Екологичната оценка се разгледа и Оценката за съвместимост към целите на обявяване на защитените зони по програмата за Европейска екологична мрежа "Натура 2000". На заседанието, председателствано от Председателя на Висшия експертен екологичен съвет Чавдар Георгиев – заместник министър на околната среда и водите, присъстваха представители на МОСВ, Министерството на регионалното развитие и благоустройството, Министерство на земеделието и продоволствията, Държавна агенция по горите, Регионална инспекция по околната среда и водите – Бургас, Басейнова дирекция на черноморския район - гр. Варна, както и представител на Дирекция на Природен парк "Странджа", в лицето на инж. Иван Камбуров - старши експерт, завеждащ клон Царево.

По време на обсъждането бяха депозирани и обсъдени отрицателните становища по обхвата и съдържанието на представената Екологична оценка на Националната служба за защита на природата към МОСВ, на Държавната агенция по горите и на ДПП "Странджа". С изключение на представителите на възложителя – МПРБ, повечето присъстващи експерти също се изказаха отрицателно по отношение приемането на Екологичната оценка в представения й вид. Повдигнат бе въпросът и за изключително малко време, предоставено на експертите, членове на Висшия експертен екологичен съвет, за запознаване със сложната и обемна материя. При проведеното гласуване за съгласуване на Екологичната оценка на изменението на Общия устройствен план на община Царево, докладът не бе приет и бе върнат за основна преработка: 4 гласа "за" - (сред които двамата представители на възложителя МПРБ), 13 гласа "против" и 1 "въздържал се".

Висшият експертен екологичен съвет определи срок за представяне на преработения доклад от едва два месеца, въпреки изразеното становище от страна на представителя на ДПП "Странджа", че в такъв срок съществени недостатъци на Екологичната оценка, свързани с необходимостта и от теренни проучвания, едва ли биха могли да бъдат действително отстранени.

Повече за информация и картни материали относно приемането на "Изменение на Общия устройствен план на община Царево", както и за стартиралата инициатива на ДПП "Странджа" за проучване на територии, подходящи да бъдат предложени за изключване от Парковата територия, ще имате възможност да проследите в следващото специалното издание на АСТЕЯ.

НЕСТИНАРИ

Майският Райко златен злати,
синор небесен пресича:
къпе се в огън, пръска искри
лятната риза облича.
Тръгват мъжете да чистят пак
кладенци, извори святи;
да се омият и с кръстен знак
вред да наръсят къщата.
Заедно там - товари дърва
насред мегдана да струпат,
и за курбан да дадат пара –
жертвен овен да се купи.
В болка и радост, знайт едно:
село, за помощ се сбира!
Тъй е от памтивека - дано
тоз обичай не умира!

Празник голям е, празник велик:
Свети Константин и Елена!
Гайдите писват, тъпан думти,
всички към черква поемат.
Ничком да сторят смирен поклон,
мълком да палнат свещица,
мир да измолят за всеки дом
и берекет от светците.
Носят невести обреден хляб,
бъклици с вино – мъжете.
Грее нагизден - и стар, и млад!
Пусто пустее полето...
В кипри пременини, с пълни бохчи,
ситно пристъпят момите,
лични юнаци стрелкат с очи,
дето за китки налитат.
В сърма и злато цели блестят:
ред – маргарит и алтъни!
С везани фусти пътя метат -
пее под тях калдъръма.
С черни чембери кретат едва
грехнали, болни старици,
в кърпа увили златен пендар –
дар, отреден за светците.
Тежки еснафи, сучат мустак;
чираци след тях - подтичват.
Щъкат рояци дребни деца...
Празник е – празник най-личен!
Кръстом, стареи клади редят:
габър до дъбове свети -
в Божия огън да изгорят
с тях наедно - греховете,
Дяволът дето в наше души
трупа: от лулка - до гроба!
Алчност и злоба, подли лъжи;
завист, коварство, прокоби,
въглени нека станат сега –
живи, с лукави очета,
та нестинари боси в жарта,
да ги стъпчат с нозете!

Тоня Борисова, март 2007г., София

На 1 юни, неделата, предшестваща деня на Св. Св. Константин и Елена /3 юни по стар стил/, ще се състои за четвърта година нестинарското шествие до Голямата аязма. Всички, които пазят в себе си пламъчето на културната приемственост и почит към стародавните български традиции и обичаи, могат да извървят свещения път до Родината от селата Кости, Българи, Кондолово, Граматиково или Сливварово.

На 3 юни в с. Българи отново ще задумка нестинарския тъпан, да призове нестинарите да нагазят жаравата и да измолят здраве и добруване за всички нас.

Не пропускайте възможността да бъдете част от тайнствените ритуали на нестинарската обредност!

